

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 20. desember 2018

Tilvísun: OS2018110053/50.6

Verknúmer: 1257000

Efni: Fyrstu tvö verkefni nefndar um stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu

Vísað er til tölvupósts er sendur var f.h. umhverfis- og auðlindaráðuneytis um samráðsgátt stjórnvalda vistaða hjá island.is á netfang Orkustofnunar os@os.is 26. nóvember 2018, vegna máls nr. S-237/2018 – Verkefni nefndar um stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu. Fram kemur að umræddur tölvupóstur sé sendur á hagsmunaaðila skv. ákvörðun ábyrgðaraðila málsins og að umsagnarfrestur sé til og með 21. desember 2018. Einnig kemur fram að umsagnir verði birtar jafnóðum og þær berast, og að niðurstöður samráðsins verði birtar þegar unnið hafi verið úr þeim ábendingum og athugasemdum sem berast.

Óskað er eftir umsögnum um textadrög fyrstu tveggja verkefna þverpólítískrar nefndar sem vinnur að stofnun þjóðgarðs á miðhálendi Íslands, þ.e.:

- Greining tækifæra með stofnun þjóðgarðs á byggðaþróun og atvinnulíf
- Tillögur að helstu áherslum í atvinnustefnu.

Eins og fram kemur í kynningu verkefnisins á samráðsgátt stjórnvalda var þverpólítísk nefnd um stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu skipuð af umhverfis- og auðlindaráðherra í apríl 2018 í samræmi við stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar.

Jafnframt kemur fram að nefndinni er m.a. ætlað að skilgreina mörk þjóðgarðsins og setja fram áherslur um skiptingu landssvæða innan hans í verndarflokka. Þá er henni ætlað að fjalla um hugsanlegar aðkomuleiðir og þjónustumiðstöðvar, svæðisskiptingu og rekstrarsvæði og greina tækifæri með stofnun þjóðgarðs á byggðaþróun og atvinnulíf. Jafnframt er henni ætlað að gera tillögur að helstu áherslum í stjórnunar- og verndaráætlunum og atvinnustefnu fyrir þjóðgarðinn og lagafrumvarpi um þjóðgarðinn, þar sem m.a. er tekin afstaða til stjórnskipulags þjóðgarðsins. Loks skal nefndin setja fram áætlun um fjármögnun fyrir stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu.

Að lokum kemur fram, að verklag nefndar er þannig að nefnd vinnur textadrög/tillögur fyrir hvern verkþátt, verkþættir verða svo sett í samráðsgáttina þar sem kallað er eftir athugasemdum. Athugasemdir sem berast verða teknar til skoðunar hjá nefnd og verkþáttur/þættir í kjölfarið kláraðir. Þegar allir verkþættir hafa farið í gegnum sama ferli verða þeir settir saman í heildarskýrslu sem einnig verður sett í samráðsgáttina. Í kjölfar þess mun nefnd skila skýrslunni til umhverfis- og auðlindaráðherra. Ráðgert er að skil fari fram í september 2019.

Orkustofnun mun í samræmi við framangreint verklag takmarka eftir föngum umsögn sína að þessu sinni við fyrstu tvö verkefni nefndarinnar, en óskar skilnings á mögulegri endurskoðun og viðbótum við

LG
Sh.R.

hana síðar í ljósi umsagna frá öðrum aðilum og þeirra viðbragða í endurskoðuðum texta, sem vænta má frá nefndinni í kjölfarið.

Orkustofnun lýsir ánægju með að þegar í fyrstu mynd í framlögðum textadrögum um greiningu tækifæra skuli sjálfbær orka vera nefnd meðal mögulegra tækifæra er fylgt geti stofnun þjóðgarðs á miðhálendinu. Orkan er þar tilgreind undir liðnum vörur, en tekið fram að skörun geti verið milli liða, t.d. milli liðsins þjónusta og vörur. Vistvæn orka er einmitt meðal þess, sem nefna mætti einnig undir flokknum þjónusta, rétt eins og veitingar, gistingu og fræðslu. Hennar er þörf í hleðslustöðvar fyrir rafmagnsbíla og í upphitun, eldun og lýsingu fyrir aðra þjónustu á viðkomandi stað. Það væri að álti Orkustofnunar andstætt markmiðum Íslands í loftslagsmálum að reka þjónustu í þjóðgarði með bruna á olíu og gasi. Tekið er fram í frekari umfjöllun undir millifyrirsögninni „vörur“ að á miðhálendinu sé framleidd orka úr endurnýjanlegum orkugjöfum. Hins vegar kemur ekki fram, að skv. nágildandi lögum um náttúruvernd nr. 60/2013 og um verndar- og orkunýtingaráætlun nr. 48/2011 yrðu frekari orkurannsóknir og orkuframleiðsla sjálfskrafa óheimil við stofnun þjóðgarðs á viðkomandi svæði. Hvort hægt væri að leyfa hana sérstaklega í reglugerð um þjóðgarðinn þarfast nánari athugunar. Orkustofnun bendir á, að gagnlegt væri fyrir frekari umræðu, ef nefndin fjallaði nánar um vistvæna orkunýtingu, m.a. í tengslum við baráttuna gegn veðurfarsbreytingum á heimsvísu og markmið Íslands á þeim vettvangi, og sýn sína á, hvernig hún samræmist stofnun og rekstri þjóðgarðs á miðhálendinu. Skoða mætti nánar umfjöllun um hina ýmsu flokka tækifæra í því ljósi. Stofnunin er ætíð reiðubúin til samráðs og samstarfs til að leita leiða í þessu sambandi, sé eftir því leitað. Frekari umfjöllun um áhrifin á mörk þjóðgarðsins bíður hins vegar þess að það atriði verði rætt í næstu drögum að tillögum nefndarinnar.

Í textadrögum um helstu áherslur í atvinnustefnu sýnist Orkustofnun skorta mjög á umfjöllun um vistvæna orku. Sem dæmi er ekki minnst á vistvæna orkuvinnslu í kafla undir millifyrirsögninni „auðlindir og uppbygging“, ekki einu sinni smávirkjanaverkefni stjórvalda. Erfitt er fyrir stofnunina að veita beina umsögn þegar svo stendur á, enda ekki ætlunin með henni að yfirtaka hlutverk nefndarinnar. Aftur vill Orkustofnun benda á, að stofnunin er ætíð reiðubúin til samráðs og samstarfs, sé eftir því leitað.

Orkustofnun vonar að framangreindar ábendingar getið orðið nefndinni að liði í störfum sínum og væntir þess að geta komið frekar að málínu á næsta stigi umfjöllunar um það.

Skúli Thoroddsen

Virðingarfyllst,
f.h. orkumálastjóra

Kristján Geirsson